

სამართლოს თავმჯდომარის ამორ-
ჩევის გამო, ზოგიერთ პირებს საჩივ-
რი (პროტესტი) შეაქვთ და აღმინის-
ტრაციას სთხოვენ, რომ ხელ-ახლად
კენჭის-ყრა დაინიშნოს, რადგან ეს
უკანონო იყო.

* *

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ გავლილ კვი-
რას, ღამით, პელობარში ერთს მე-
ფურნის მოჯამაგირე ბიჭს სამი მე-
ფურნე დაუჭრია, რომელთაგან ერთი
თი მოძვედარა კიდევ და დანარჩენი
ორი მძიმე ავთმყოფები არიან. მი-
ზეში ამ მკვლელობისა, როგორც ის-
მის, გატარცვის სურვილი ყოფილა.
ეს მკვლელი იქვე დაუჭერათ.

* *

მუშინწინ, ოთხშაბათს, ხელ-მეო-
რედ გაიმართა დიდუბეში, ჭიდაობა
თიონელ და ბლანელ ბიჭს შუა.
ბეკ დილა ხალხი მოაწყდა თუ ღა-
მოყნასთან შეგმა ამ ორ მოჭიდავისა
საგვოდ გათავდა, აქ კი ამის თქმა არ
შეიძლება: ერთმანეთის დატაკება და
თიონელის ბიჭის წაქცევა ერთი იყო.

ჭიდაობის მოყვარებმა ოცი თუ-
მანი მოაგროვეს აქვე და გამარჯვე-
ბულ ბლანელს აჩუქეს. ამბობენ, ეს
გლდანელი, რომელიც ამ ჟამად სულ
21—22 წლის ბიჭია, მგორე ხიზან-
ბარელი შეიქნება, ამის მჯობნელი
ბიჭი ძნელად თუ გამოვიდეს ახლა.

* *

ბაზ. „პიკეაში“ იწერებინ ბაქოდამ,
რომ 25 ამ თვის იქაურ ნავთის ქარხნე-
ბის მანლობლად ცეცხლი გაჩენილა და
ყვითლოვდა, „უწყობი და „საუ-
კასის და მერკურის საზოგადოების“
ტყე და ნავთი გადაწვარა. ნახევარ
მილიონამდინ ზარალი არის.

„დროების“ კორმისკონდენსია

ბოში-პრომისლა, 10 მაისს. ბუშინ
მეექვსე საათის ნახევარზედ მობრძანდა
აქ ძავეკასის ახალი მთავარ-მართებელი
თ ღონდუკოვ-კორსაკოვი. პირველად
ინება შესვლა ეკლესიაში და შემდეგ
კი იმ სახელმწიფო სახლში, რომე-
ლიც იჯარით აქვს აღებული თევზის
მოიჯარადრეს შითოვეს.

მინამ ეკლესიიდან გამოვიდოდა,
ადგილობრივმა მცხოვრებლებმა და

ფიცი ყოფილხარ, დღის იქით ჩემაც
ძმა იქნები.

— მტერზედ მოქნეული ხმალი,
ტარშიმც გადუტყდეს შენს მოლალა-
ტეს. შასუხა თორღამ და ამოიღო
მასრიდგან ტყვია.— აჰა ჩემი ტყვია.

იავომაც თავის საწრაფოდგან, რო-
მელიც პობას მოეტანა იმისთვის,
ამოიღო ტყვია.

— აჰა ჩემიცი.

ორთავ ერთს დროს გაიშვირეს ხე-
ლები და სანამ გასცილიდნენ ტყვიებს
წარმოსთქვეს:

— ჩემი მარჯვენა, შენს მარჯვენას
ემსახუროს, ჩემი თვალი—შენს თვალს,
ჩემი მუხლი შენს მუხლს, მოლალა-
ტეს რისხამდეს ლომისა.

თევზის ქარხნებში მყოფი მუშა ხალ-
ხი მოიკრიფა და ორ რიგათ კარებ-
თან დამწკრივებულნი დახდნენ სამას
კაცამდინ. პირველ რიგს შეადგენდა
სხვა-და-სხვა ქრისტიან ხალხის წარ-
მომადგენელი, მეორეს კი მართო
მაჰმადიანები. პირველებმა და უკა-
ნასკენლებმაც მოსვლისათანავე შექი-
ხეს მთავარ-მართებელს განუცხრომე-
ლი „ურა“ და ცალცალკე მიართვეს
პურ-მარილი.

თ. ღონდუკოვ-პორსაკოვმა პურმა-
რილის დროს იცნო ერთი სამსახუ-
რიდამ დათხოვნილი შტაბის უფროსი
მწერალი, გვარად ჩეპრასოვი, რომელ-
საც კარგა ხანს ელაპარაკა და მოა-
გონა, ოც-და-ექვსი წლის წინეთ
მურუქ-დარის ბამბის კარავში დაჭრი-
ლი რომ ვიწვევი, ამა-და-ამ საქმეს გა-
საქმებდით. შემდეგ წარსდგა თავ-
მარჯვენით დამწკრივებულ მოჯამაგირე
მუშა რუსებთან და ჰკითხა იმათ,
თუ რომელი ღუბერნიიდგან არიან
თითო იმათგანი და რა საქიროება
აქვთ, რომ სთხოვონ მას. ბოლებმა
უთხრეს თავიანთი გარემოება და ნუ-
გვიც მიიღეს.

მერმე თ. ღონდუკოვ-პორსაკოვი
მიუხალოვდა მაჰმადიანებსა და უთხრა,
რომ თუ რამე საქიროება გაქვთ,
ჩემს ამაღამ აქ ყოფნაში მოილაპარა-
კეთ და დილაზედ მითხართო.

შემდეგ წაბძანდა გემების და ბარ-
კარების სანახავად, რომლებიც იქავე
სახლთან მტკვარს ნავსადგურზედ
მოყენებული იყვნენ. წყლის მუშებმა
ლი ნავები და გემები ჩამოაბეს თ-
თოველ ბარკარებზედ და სრულის
ორთქლით დასძრეს. ამათში ყველა-
ზედ უფრო ყურადღება მიიქცია სა-
ხელდობ ერთმა ორთქლი ბარჯამ
„Молния“-მ, რომელმაც ყველაზე
დიდი ტვირთით ყველს გაასწრო
დოღში. ეს გემი მოიჯარადრე შ-
თოვემა მხოლოდ წაშულ წელში
შემოიყვანა მდ. მტკვარში და ზღვიდ-
გან სამოცი ვერსის მაძილზედ დადის.
მთავარ-მართებელმა ოიწონა მოიჯა-
რადრე შითუაშვილს მოქმედება და
სრული თანაგრძნება გამოუცხადა
მას, წყალში ორთლით მატარებელი
მაშინების გაშენებისთვის.

— ამინ. წყარად წარმოსთქვეს
სამთავ.

იავომ და თორღამ ტყვიები შეცვა-
ლეს, მოეხიფნენ ერთმანერთს და სამ-
ჯერ ჩიკრე ქულში ერთმანერთი.

მთვარე, რომელიც გაკ. შკაშებუ-
ლიყო ლეიროს ცის სივრცეში, თით-
ქოს განგებამოსულიყო, რომ მოწ-
მად დაწვარდა იმათ შიგერთებს.

ამის მდებ, იმათ გადაწყვიტეს,
რომ ერთ კვირას ამ ადგილს არ მო-
შორდნენ, რადგანაც დასუსტებულს
იავოს ვერბოდა დასვენება და ჯა-
ნის მარჯვა. და ასეთს ყოველის
მხრივ ემკობილს ადგილს ვერსად
იპოვნენ.

— ამინ. წყარად წარმოსთქვეს
სამთავ.

იავომ და თორღამ ტყვიები შეცვა-
ლეს, მოეხიფნენ ერთმანერთს და სამ-
ჯერ ჩიკრე ქულში ერთმანერთი.

მთვარე, რომელიც გაკ. შკაშებუ-
ლიყო ლეიროს ცის სივრცეში, თით-
ქოს განგებამოსულიყო, რომ მოწ-
მად დაწვარდა იმათ შიგერთებს.

ამის მდებ, იმათ გადაწყვიტეს,
რომ ერთ კვირას ამ ადგილს არ მო-
შორდნენ, რადგანაც დასუსტებულს
იავოს ვერბოდა დასვენება და ჯა-
ნის მარჯვა. და ასეთს ყოველის
მხრივ ემკობილს ადგილს ვერსად
იპოვნენ.

როგორც იავოს დაატყობდნენ მო-

შინ რომ დაბრუნდა, მოიხმო სა-
თევზო წყლების რევიზორი პოლო-
სოვი, რომელსაც დაწერილებით გა-
მოჰკითხა მის ხელ-ქვეშ მყოფ სათე-
ზო უჩასტების გარემოება.

სხრა საათზედ თ. ღონდუკოვ-პორ-
საკოვი თავისი მხლებლებით, ვახშმათ
დასხდნენ და ადგილობრივ საქმეების
შესახებ ბასით თერთმეტ საათამდინ
შეექცენ ვახშამს. თ. ღონდუკოვ-
პორსაკოვმა, სხვათა-შორის საქიროთ
სცნო ჯეფეთის მახრის გაუქმება და
ორ ნაწილად გაყოფა. მართი ნაწილი
შემახის მახრას უნდა შეუერთდეს,
და მეორე ლენქორანისასაო, სტკე-
მან.

მეორე დღეს ექვს საათზედ, ჩაის
პირთმევის შემდეგ, გაბრძანდა ბალ-
კონზედ და ინება ადგილობრივი თევ-
ხეული ხორაგეულობის გამოფენის
ნახვა. თევხეულობა განგებ ოთხ
დიდრონ სტოლზედ დაწყობილი იყო
და ამათში საინტერესოც ბევრი რამ
ერია: იყო თეთრი ხიზარალა, თევზის
კულიდგან გამოღებული ქვაბავი,
ლლავის მუცლიდგან გამოღებული კა-
ცის ფეხი და მრავალი სხ.— აქვე გა-
აფენინა მოიჯარადრემ სხვა-და-სხვა
გვარი ბადეები და აუხსნა თავდასა—
თუ როგორ იქერენ რომელიმე თევზსა
და ან როგორ აკეთებენ. აქედგან
მოიჯარადრე გაუძღვა მთავარ-მმარ-
თებელს სათევზო ქარხანაში და უჩე-
ნა თევზის საკეთებელი ყველა მასა-
ლები და იარაღები.

სულ რომ დაათვალიერა ქარხანა,
პრომისლის წარმოება და მოიჯა-
რადრეს მადლობა განუცხადა რიგია-
ნად თევზის შემუშავებისთვის.

შემდეგ მიიღო მთხოვნელები მაჰ-
მადიანები. ამათ სთხოვეს, ეს ორი
წელიწადია, რაც ჩვენი საზოგადოე-
ბისგან ერთი სიმბარ გაგზავნილი
ავაზაკი შამელა გაქცეულია ტყეთა
და ეხლა გთხოვთ, რომ გამოიხსნათ
ის და თავისივე სოფელში ცხოვრების
ნება მისცეთო.

ამაზედ თ. ღონდუკოვ-პორსაკოვმა
უბრძანა, ჩემთან მოდი, საქმის გა-
რემოება დაწერალებით გამაგებინეთ
და მაშინ შესაძლებელი თუ იქნება,
ვიშუამდგომლებ, რომ აპატიონო.

კეთებას, ისინი წავილოდნენ, გაიტა-
ცებდნენ თავიანთ გულის საყვარლებს
და პირ-და-პირ ბალაბკაში გავილო-
დნენ.

მსენი აქ ასე სცხოვრებდნენ და
ნადირობაში ატარებდნენ დროს, რო-
დესაც გამწარებული ბირგოლა ყაზა-
ხებთან ერთად ხან რომელს მეცხვა-
რეს დაეცემოდა ხან რომელს და ეძებ-
და იავოს, მაგრამ იმის მოცადინება
ამაოდ რჩებოდა და ამ შემთხვევით
გაცეცხლებული მწყემსებზედ ყრი-
ლობდა ჯავრს.

ჯერ თხუთმეტამდინ ალალ-მართა-
ლი მწყემსი დაეჭირათ და დამწყვედუ-
ლი ჰყვანდათ, თუმცა იმათ იავოს
ამბავი არა იცოდნენ-რა.
მართს დღეს ნაროვნის მთაში მე-

სხრა საათზედ თ. ღონდუკოვ-
პორსაკოვი გამოეშვედნენ ხალხს,
ჩაჯდა ეკიბაჟში და ყვავილებით მო-
ფენილ გზით წაბრძანდა.

შველაზედ ჩინებული შთაბეჭდილება
მოახდინა იმან აქ.
გ. შასაშიძე.

სოფ. ვეჯინი (სიღნაღის მაზრა-
ში), 17 მაისს. დღევანდელი დღით
დაბოლოვდა აქეთი მხრის დღეობე-
ბი, რომელთაც დიდ ზარალთან და-
დი სოფლური საშოვნებაც მოაქვთ
ხალხისათვის; დღევანდელმა დღემვე
მოსპო მეჯინელებში და ძოლაკელებ-
ში ტკბილი იმედი ღვინოს უხვი მო-
სავლისა, — ამ იმედის აღსრულებას
უქვეოდ მოულოდა ხალხი და მისგან
წაქვებულნი არც ვალის აღებას ერ-
დებოდნენ, არც სხვა რამეს ზოგად-
ნენ, რომ კარგი დროება გაეტარებინათ.
ან რატომ არ გაატარებდნენ კარ-
გ დროებას, როდესაც ჰხედავდნენ, რომ
მათ ვენახებს ჭინჭრის ყვავილის უ-
რავლესად ესხა ყურძენი.

ბი დღეს მოგროვდნენ სოფ. ზაარ-
ში ყველა ახლო-მახლო სოფლები-
დან უსანეთობას უკანასკნელ დღეო-
ბას დროების გასატარებლათ. მეფე-
კარგი გასწიეს, მაგრამ ვეჯინელებს
და ძოლაკელებს კი ამოსშამდათ ყო-
ველი ფერი; საზარელი სურათი ნახეს
ამ უკანასკნელთ, როდესაც დაბრუნ-
დნენ თავ-თავიანთ სახლებში: დილით
დატოვებული საკვირველათ მსმნოი-
რე და სასიამოვნო სანახავი ვახები
სალამოთი ცარიელები დაჰხედათ.

დღეს 4 საათზედ აიშალა ცივის
მთაზედ ღრუბლები, რომელთაც
ზრგვინივით გამოსწიეს შიგნით-მახე-
თისივე. 6 საათის დასაწყისში დაიწყო
სეტყვა პირ-და-პირ მეჯინიდან და
გადაჰყვა ძოლაკისკენ შუა სოფლებ-
ზედ ვერს-ნახევარი სიგანით, სადაც
ვენახები იყო. ძოლაკს აღარ გასცი-
ლებია სეტყვა, ამ ორ სოფელში-კი
(მეჯინში და ძოლაკში) სრულ ერთ
საათს უშენდა სეტყვა.

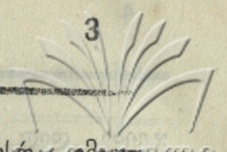
ასე იმხვევრპლა მეჯინისა და ძო-
ლაკის ვენახები და იძულებული გაჰ-
ხადა მათი პატრონები წლევანდელ
ღვინის მოსავალზედ აღებული ფუ-

ცხვარეებს ის იყო მოერეკათ ცხვარი
და სწველამდნენ, როდესაც მოისმა
ცხენების ფეხის ხმა და ბირგოლა
ოცის ყაზახით თავზედ წაადგა.

მწყემსები წამოცვიდნენ, მიე-
სალმნენ და ჩვეულებსამებრ მიიწიეს.
— მინ არის „სარქალი“? ბატო-
ნურად იკითხა ბირგოლამ, რომელ-
მაც მადლობის გადახდაც კი საქიროდ
არ დაინახა მწყემსების მისალმეზ-
ზედ.

— მე. შასუხა ერთმა წამოსადგება
შუა ხნის კაცმა, რომელსაც ახალუხი
ეცვა და თუშური ქული კობტად
გვერდზედ მოქცეოდა.

ა. მონსუბარძი
(გაგრძელებს)



ზამოიყვანა თუ არა ეს კაცები ნა- პირზედ, ალაზნის მომავალი წყალი და ის ჩხნდნე წაილა ასე რომ ერთი ფე- ხით დაასწრა სეფიაშვილმა მათი გა- მოყვანა და ამ ნაირად ორ-ორი კა- ცის სული დაისხნა დაბრძობილგან. ამ ნაირი მოქმედება სეფიაშვილისა პირველი არ არის. იმას ბევრი სხვაც დაუხსნიი ამისთანა გაჭირებიდგან. თუმცა იმისი ამ ნაირი თავე გაწირუ- ლათ მოქმედება არ არის მიღწეული, სადაც ჯერ არს, და არ არის დაჯილ- დობილი, მაგრამ მაინც ერთ-გულად ადგა ამ კეთილ საქმეს და არა ზო- გავს თავს, რაც უნდა საშიშარ შემ- თხვევას მოელოდეს. მგონია, ამის- თანა კაცებს მთავრობა უყურადღე- ბოდ არ უშვებს და უფრო წასაქე- ზებლათ ამისთანა საქმეში კიდევ აჯილდოებს. ეს კაცი რო დაეჯილ- დოვებინათ ასე თავგაწირულათ მოქ- მედებისათვის, მისი თავგაწირულათ მოქმედება ერთი ათად იმატებდა.

საფულის მასწავლებელი.

მართული ისტორია

VIII

სასანიდების სამეფო გვარი ანუ დი- ნასტას სპარსეთში.—ამათა შთამომავ- ლი ჩვენი მეფე მირიანია.

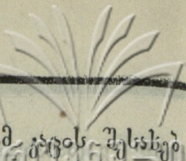
სომხეთის მეფის მაჰარაჯ პირვე- ლის-ძის ხოსრო დიდის (187—232 წ.) დროს და უკანასკნელის საქარ- თველოს არშაკიდის ასფაგურის მე- ფობაში სპარსეთში მოხდა პოლიტი- კური ცვლილება. არშაკიდები დაცუ- ნენ და იმათი ადგილი დაიჭირეს სა- სანიდებმა. ამ სამეფო სახლის ანუ დინასტიის დაფუძნებელი იყო არ- ტაქსერქსი ანუ არდაშირი, სპარსე- თის მოგეთა უფროსის ბაბეგის შვილი და სასანის შვილის შვილი. არდა- შირი ითვისა სპარსეთის სპასალარმა და შემდეგ იმის მოადგილეთ დაჯდა. არდაშირის მალაშე მოხვედრობამ და სპარსეთის მეფის არტაშანის სისუს- ტემ მისცეს იმას გზა ტახტზე ასვლისა. სამს შებრძოლებაში 223 და 226 წ. არდაშირმა სრულებით პარჭიიამ შემოსული არშაკიდის დინასტია და დამყარა სპარსეთში სასანიდების სახ- ლი. ამ დინასტიის თვისება და ცხო- ვრება დად შესანიშნავია. ზოგნი არიან ცნობილია სწავლა-ხელოვნე- ბით. არდაშირი იყო განვითარებუ- ლი მეცნიერი და მწერალი. იმან დას- ტრევა სხვათა თხზულებათა გარდა ძარნამე ანუ „განმარტება თავის ცხო- ვრებისა და მოქმედებისა“ და აგრეთვე წიგნი ზნეობაზე. მეოთხე სასანიდი ბარამ პირველი იყო მეჯინობის მოყვარე და პირუტყვთ ექიმობაში დახელოვებული. ხოსრო ნუშირვან- მა მე-VI საუკ. გამოსცა მეორეთ არ- დაშირის თხზულება ზნეობაზე. იმის დროსვე გავრცელდა სპარსეთში ინ- დოეთილამ შემოტანილი, სასწრატიულ- ენაზე შედგენილი, ზღაპართ-კრება ქოლგი-ლავ-ვე, ანუ ჩვენებურათ ში- ლიდა-ლამანა, გადაღებული მრავალს აზიურსა და ევროპიულს ენაზე და

თვით ქართულად ნათარგმნი ჯერ მაჰარ დედოფლის დროს და შემდეგ მახტანგ მეექვსისაგან და საბა მა- ბელიანისაგან. სასანიდები განიტქვენ არხიტექტურის ხლოვნებით: იმათი დედა-ქალაქი მადაინი, შტეზბონის მახლობლათ და შტეზბონის არე-მა- რე, ბუნებით შემკულ მხარეში, მდ- რატის კიდევში, მოფენილი იყო გასაოცარის ძეგლებით. აქ იწულიანე იმპერატორის გალაშქრების დროს სპარსეთზე რომაელებმა ანუ მიზან- ტილებმა ჰპოვეს ტურფათ ბერძნუ- ლის სკულპტურით შემოსილი შენო- ბაები, ვრცელი მტილები და დიდ- მშენიერი პარკები, სადაც შემწყვდე- ულნი იყვნენ ლომები, დათვები და სხე-და-სხეა მრავალ-გვარი მძინეარე მხეცები და სადაც დროითი დრო სასანიდები ნადირობით სიამოვნებ- ნენ ამ გვარმა სწავლა-ხელოვნების სიყარულმა ვერ მოარბილა იმათი მხეცური ბუნება. თითქმის მთელი დინასტიის ხასიათი განსხვავდებოდა სისხლის ღვრით, როგორც შინათ, აგრეთვე გარეთ. ხშირად მოხდებოდა, რომ შვილი ადიოდა ტახტზე მამის სიკვდილით შესისხლული. ეს იყო მიზეზი, რომ ოც-და-თხუთმეტი სასა- ნიდების წევრთ რიცხვში ხანგრძლივ მეთბდნენ მხოლოთ შვიდნი, ესე იგი—შაბური პირველი, შაბური მე- ორე, იეზედჯერდი პირველი, ჰორ- მუზი, შეროზი, ჰორმუზდი მესამე, ხოსრო მეორე და უკანასკნელი სასა- ნიდების ე. წ. მაჰარაჯ ი. წ. მე-ოთხე. ასანიდები გულმხურ- ვალეთ ემონავებოდნენ ზაროასტრის ანუ ეცებლს თაყვანის-ცემის აღსა- რებას დიდი ღვლენა ჰქონდათ იმა- ზე მოგვეს, რომელთაც ეჭირათ გა- მოჩენილი ადგილ თვით სასანლეში. სასანიდები ყოველს ღონის-ძიებას ხმარობდნენ, რომ თავისი სარწმუ- ნოება დაემყარებინა ყველგან. სასა- ნიდები სდევნიდნენ ქრისტეს აღსარე- ბას, რომელიც იმათ როს მოეწინა მკირე აზიაში, სომხეში, საქართვე- ლოში და ადგილ-ადგილ სპარსეთშიაც. ამასთანავე სასანიდები უშუაოთ ცდი- ლობდნენ თავიანთის საგრების გა- ვრცელებას და უცხო ტომდამონა- ვებას. სასანიდები ხან-გრძივ ებრ- ძოდნენ ჯერ რომაელებს მასუკან, როდესაც რომი დეცა, ხანტიე- ლებს, როგორც სომხეთ და სა- ქართველოში, აგრეთვე მკირე აზია- ში. ბედ-კრული სომხეთი იმ, ხე- ლით დაიგლიჯა და დაიშნო.

და თვით ხაზარეთში შემსურვან. იმ- ძალა. სცნა თუ არა არდარსები მ- ლაშქრება არტაბანზე, ხოსრომ მაში- ნათევი მიჰმართა თავის ჯარით სპარსე- თის შერყეულ ტახტს. ასირის საზ- ღვარზე იმან შეიტყო არტაბანის ძლევა და სიკვდილი. ის უყუიქა სომხეთში, სადაც შემოჰკრიბა სპები, გამოითხოვა რომის შემწეობა და ისევ სპარსეთისკენ გაემგზავრა. ასირიაში იმან გაფანტა ყველა მომხრენი არდა- შირისა და შემდეგ სპარსეთის შუა- გულში შევიდა; მაგრამ რადგანაც სხვა-და-სხვა არშაკიდების ნათესაის წევრთ ხოსროს უმუხთლეს, ბაქტრი- ის არშაკიდების გარდა, ამის გამო ხოსრო უნდა დაბრუნებულიყო თ- ვის სამფლობელოში. ამასთანავე რომში ასტყდა შფოთი, რომელმაც რომაელების ჯარი სომხეთით მიიხმო. ხოსრომ მაინც იმედი არ დაკარგა. იმას მისცეს შემწეობა მეგვიტმა, პონტმა და ჩრდილო ტომებმა. ხოსრომ კიდევაც სძლია სპარსეთის ძალას და დაიჭირა ასირია და თვით არდაშირს სდია ინდოეთის საზღე- რამდე. შემდეგ ამ წარმატებისა, რო- დესაც ხოსრო სომხეთში კვლავ ეშა- დებოდა ახალის ჯარით გალაშქრებას არდაშირზე, ის მოიკლა მუხთლობით არდაშირის მოსყიდვით თავისავე ტომ- ნათესაისაგან ავანისაგან. ხოსროს მომხრებმა ანავი მოკლეს და იმისი სახლი ამოწყვეტეს; გადარჩნენ მხო- ლოთ ორნი ანავის შვილნი; ერთი დაიხოცა, მეორე უაღრეს დასადოკი- ის ძესარიში, სადაც ის გამოიხარდა და განისწავლა. ის იყო ბრიგოლი, რომელმაც შემდეგ სომხეთში ქრის- ტიანობა შეიტანა და ამის გამო სომ- ხეთის განმანათლებელი შეიქმნა.

ხოსროს სიკვდილმა ყოველივე არდაშირის დამარკოლებელი შემ- თხვევა მოსპო. არდაშირმა მოჰფინა თავისი მფლობელობა სპარსეთში და დაიშინა სომხეთი, რომელსაც 27 წლის განმავლობაში თავისუფლათ განაგებდნენ არდაშირი და იმისი შვილი შაბური პირველი. ხოსროს დარჩა შვილი თირდატი, რომელიც არტავაზ მანტავუნიმ სიყრმითვე გაა- პარა რომში და იქ აღზარდა. თირ- დატმა 232 წ. რომაელების ჯარის შემწეობით სძლია სპარსებს და დაჯ- და სომხეთის ტახტზე. სომხეთის მთა- ეარნი მიეკვრძნენ თირდატს. თირდა- ტის დროს შემოვიდა ჩინეთილამ სომ- ხეთში მამიკონთან სახლი და აგრეთ- ვე მიემხრო თირდატს. არტავაზ მან- ტავუნე შეიქნა სომხეთის სპასალარათ. თირდატის ყოფნის დროს რომში სპარსეთის მეფე დეცემა სომხეთს ძაგაზის იმიერ მცხოვრები შემწეო- ბით და აგრეთვე სომხეთის შემძლე გვარის საღვუნთანის მიმხრობით. სპარსეთის მეფე სომხეთს ისევ დაი- მონავეს. თირდატი რომაელების ჯა- რით მხლებელი შევა სომხეთში, გაჰყ- რას სპარსებს და მამიკონის ხელით შეკლულ სამფლობელოს თვით მამი- კონს მიუბოძებს. თირდატი გაიხარა

გადლონ გადასახდელათ სხვა- მისის მოსავლით. საწყალი გლეხები ხოდნენ, როდესაც უყურებდნენ პასუხი ან ხელმწიფეს, ან მება- ლეს, ან მოვლეს, ან ვალს! „..... მანები თუმცა არ დასეტყვილა, მაგ- ლეარმა კი ძალიან გააფუტა. მანც წლივანდელმა წელიწადმა მუშრო თვალი საწყალ გლეხებს გაუწყვეტელი ავღრები: მთელს ში, რომ ხალხი სრულებით ეე- მუშობს და ამისათვის ძალიან დაჩნათ საქმე. ამისთანა ნო- წელიწადი, როგორც ეხლა არის, მხრისათვის ძრიელ მანებელია მით, რომ წინამხარში (ალაზ- მარჯვენა მხარეს) ნიდაგი აყა- ბინია; ამისთვის ნოტიო წელიწა- ზში ნახნავეში დგება დიდრონი მტები, რაც აყვითლებს მოსავალს აუქებს სრულად; მეორეც მითი მანებელი ნოტიო წელიწადი, წინამხრის ხალხს მომეტებულ ლოდ ალაზან გაღმა აქვს სამუშაო. ანუ წყევტელმა წვიმებმა ასე ადი- ალაზანი, რომ არე-მარე თან მი- სომადლოთ ალაზანი ისეთი უსარ- ლო წყალია, რომ იოტისტელი გლობობაც არ მოაქვს, ზარალი დღი: ნაპირებზედ გადმოვარდნა გლეხების დროს და წალეკა ხალხის სიმომისა, გაფუტება სახნავე მიწე- ურმისა და საქონლის დაღუპვა ხალხის დაბრძობა, ნამეტანად მასთანა ავღრების დროს, ძრიელ ლობია, ხალხი ნავებით გადიან და ლიან ალაზანში, რადგანაც ხიდი არის აქა; ნავებითვე გააქე-გამო- იყოველი ფერი.



ჯვეს დიდ ბრძოლაში „ჩრდილო ტომებზე“ და იმათ ისევე აქვას იქით გადაჰყვანეს ამ ბრძოლაში დაასრულეს თავის სიცოცხლეს არტავაზ მანტაგუნის. შემდეგ სპარსეთს დაეცემიან—აღარბევანის მხრით ტირდატი, სამხრეთით რომელინი, და სპარსნი დამარცხდებიან.

სომხური ისტორია მიაწერს ტირდატს ზოგიერთ ცვლილებას სომხეთის შინაგან განმგებობაში ტირდატმა თურმე დაამყარა აქ სახელმწიფო წესდება საბერძნეთის მიხედვით: დასდარიგი სხდომისა მთავართათვის, მარჯვნივ და მარცხნივ, თვითოეულის ღირსებისამებრ; დასდო აგრეთვე რიგი ჯდომისა და მუთაქებისა წადიმობის დროს 400 თავადთათვის, რომელთ შორის უპირატესობდნენ: ბღეშნი ბუგარისა და მთავარი პრძრუნისა, სიუნისა და მამიკონები. ტირდატის მეფობა უფრო იმითია შესანიშნავი, რომ იმის დროს სომხეთში დაფუძნდა ქრისტიანობა. სენ-მარტენის შენიშვნით, სანამ იმპერატორი პლატინი ქრისტიანობა გავრცელებული ყოფილა სომხეთში, და სომხეთი შეადგენდა იმ მხარეს, სადაც სახარება სხვა მხარეებზე აღრე დაამყარებულა. მართლა და სომხურის წყაროების მოწმობით, აქ პირველთ ირწმუნეს ქრისტიანობა ოსტატის მანარებლის ქადაგებით, მაცხოვრისავე თანამედროვემ მღვდის მეფემ ავგარმა და ედესელმა სომხებმა; მასუკან ნათელ იღეს ბრთოლომე მცაქელის ხელით სიუნელებმა და აღოვანებებმა. შემდეგ, როდესაც ავგარ მეფის შტო აღმოიფხვრა, სომხეთში ქრისტიანობა შემცირდა და შესუსტდა. ტირდატი მოაქცია ბრიგოლ მანმანათლებელმა. ტირდატის მიხედვით ნათელ ილო მომეტებულმა ნაწილმა უმთავრესთ პირთამან და თვით ხალხმა. პირველი მასწავლებელი სომხეთისა ბრიგოლ შეიქნა პირველ სომხეთის ეპისკოპოსადვე, რომელმაც მიიღო ხელ-დასხმა ქაპადოკის ძესარიაში, სადაც თვით იმისნი მოადგილენი მიიღებდნენ ამ ხელ-დასხმას, ორის საუკუნის განმავლობაში ბრიგოლმა მოიწვია მრავალნი მოძღვრანი ბერძენთა და სირიელთაგანნი და იმათის შემწეობით დააფუძნა საეპისკოპოსო კაჭერებში, მონასტრები და ეკლესიები და მოჰფინა ახალი მცენება სომხეთის მთელს სივრცეზე, შემდეგ ქრისტიან სჯულის მიღებისა ქრისტიანებად და იმის გავრცელებისა რომის იმპერიაში ძველი კავშირი სომხეთისა რომთან ანუ მიზანტრასთან უფრო დაამყარდა; მაგრამ ამასთანავე ამ ცვლილებამ მომეტებულათ აღძრა მტრობა სპარსეთის მეფეებისა სომხეთთან. ეს იყო მიზეზი, რომ იმათ ასტეხეს სომხეთში შინაური სარწმუნოებრივი უფოთი და განხეთქილება. ამ საქმეში იმათ შემწეობას აღწევდნენ სომხეთის თავადნიც, რომელთაც არ ჰსურდათ მამა-

პაპურის აღსარების უარისყოფა და რომელინიც თავიანთ მეფეება უმხერდნენ როგორც სჯულის მოღალატეებს.

დომ. ბაქრაძე
(გაგრძელება)

„განსხვავება“

მალაქის გამგებობისაგან
თფილისის ქალაქის გამგებობა გამოიწვევს მსურველთ, რათა იკისრონ თავის თავებდ რჯართ აღება ცმცხლის საქობ კამანდისათვის თავლისა და საჯინბოის ქეთვირისა და შტუკატურის მუშაობისა, მობრძანდნენ ვაჭრობაზედ (ტორგზედ) გამგებობის სადგომში სამშაბათს 1 ივნისს შუაღვეზედ.
პლანების, ხარჯთ-ღირსებისა და პარობების ნახვა შეიძლება მუდმილდღე დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდინ. (3-2)

„ლინო!!!!“

ხამდვილი კასური ახლად მივიღე ზარტია ყველა სარტისა, კედრს 2 მანთ და 40 კაპ.—12 მანეთამდინ, პოთფი 20 კაპ.—1 მანეთამდინ.
ისყიდება ზაყანბი გამანდის პირდაპირ წინამძღვაროვის სარდაფში.
ძახელი ს. ი. ტურდელლოვი. (3-1)

უქმიაძინის სომეხ-გრიგორიანის სხდომის უფროსთ (უფროსთ) გიგდიის ვაჭარს იავარ მოსეს-ქეს კასუმოვს, მღვ. გუგორქ ამულანცს, თ. გიგრჯი ზავლეს-ქეს ანდუთისკი-დელ-გორუგის და ალექსანდრე სარტისკის მიცვათ ნება-რთვა შესანიშნავ სანაინის მონასტრის განსახლებად ფულის ზოგრაგებისა ნება-უფოობით შესწავროით. ამისთვის სინაიადამ შემოხსენებულ პირთა აქვს გადაცემული განხილვის წიგნი, რომელმაც ქადაგის მცხოვრებლებმა უნდა ჩაქრონ თავის სულით რამდენსაც ამ სულის საქმისათვის შესწავრას გაიმეტებ. ამ შესწავრის მსაგრაგებლად 7 ტფ. გუგორნატარის ნება-რთვაც აქვს მიღებული. (3-2)

გამლევე დიურად და თეუობით იაფათ მებლიროვან ოთახებს, სახელად

„ლიპალია“

გოგორინის ჰროსპექტზედ. (20-2)
ბოგარულ-ინგლისური ბუთანი გოგორისა მსურველთ შეუძლიანთ გამოიწვიონ თ. ა. კვიციანიან, რომელმაც არის ავანტი ბ. გოგორისა. მტარა ზეპინოვისა არის ტფიდი-საქადაგში, აწწრუნის სახლში, დგორის ქუჩაში. (6-2)

გოგორლი

ურმინის ავთეოფობის ნაცრის მოსარჩენი წაბლი ისყიდება კავკასიის სამეურნეო სასოკადობის სადგომში (ალექსანდროვის ბადში) ფუთი 2 მან. 50 კაპ.; კანეთში ისყიდება სოფელს ვახანაძინში თ. ვლ. ჯანდიერისას, ფუთი 3 მან.

საბურველი, გოგორდის მოსაურელად ვახსედ, ისყიდებთითო 1 მანეთად. (5-3)

ამრომ სასწავლებელი კლიუხარკისა და ზაზუმანოვისი (აღრინდელი ტარ-ამოგოვისი) ამ თავთვე იღებს ყმაწვილებს, რომელთაც არ იციან ან თუ იციან ცოტათ რუსული ენა, ამ ენაზედ ვარჯიშობისათვის და პირველ დაწყებათი სწავლისათვისაც.

ადრესი სასწავლებლისა: სოფლაკი, ბაღის ქუჩა № 38 (6-2)

ღიბეჭდა, გამოვიდა და ისყიდება თფილისის წიგნის მაღაზიებში

ი ბ ა მ - ა რ ა ე ნ ი
პრილოვისაგან და სიბრძნე-სიკრულდგან გალექილი თ. რ. ერასთვისა.

გაგორის სამეურნეო სასოკადობაში ისყიდება ვახსა ავადმეოფობის რსატარის წამადი

გოგორლი

ფასი, ფუთი—2 მან. და 50 კაპ. აქვე ისყიდება აგრეთვე საბურველები ამ გოგორდის ვახსე მოსაურელად, თითო თითო მანეთად. (7-4)

გამოწვევა

შემოწმელსად ვთხოვ ყველას, ვინც იცის სად არის და სად სცხოვრებს ვენცელ ხრადეცკი (Wenzel Hradetzky) 28 წლისა, რომელიც რუსეთში წავიდა ზრავიდან და ამას წინასწედ მსახურებდა მცხეთაში თ. მუნრანსკისთან, შემატყუ-

ბინას ყველა ამ კაცის შესახებ ცნობისა მუ. რადგან ზრავის სასამართლოსაკენ ამ კაცს მოუგვდა მამა ანტონ ხრადეცკი ამ წლის იანვარში და დაწინა 25,000 ფლორინის შემკვიდრება.

ანტონ ველნერი.
ავოკატი ზრავაში. ადრესი:
Prag Obsmarkt, № 12. (3-2)

ისყიდება

თფილისის წიგნის მაღაზიებში აღად-გამოსული რუსულს ენაზე წიგნნი.

Грузинскія крестьянскія грамоты, ерѣвостные и судебные акты, грамоты и письма грузинскихъ и персидскихъ царственныхъ особъ. (Материалы для исторіи древной Грузии).

сост. Д. П. Пурцеладзе.
მუთაისში ისყიდება ზილადებში მაღაზიაში.
ფასი ერთი მანეთი

ბაძისი

საკვება ზორაგეულებთან, რომელნი იყიდებან თფილისის ბაზრებში, აქუნებში და დატარებთ 16 მასისად 1 ოგნისამდინ.

გამომცხვარი პური: ხორბლის ფქვილით
პირველის ხარისხის — 1 გირ. 6
მეორის „ — 1 გირ. 4
მესამის „ — 1 გირ.

იმავე ფქვილ. თორნეში გამომცხვარი
პირველის ხარისხის — 1 გირ. 6
მეორის „ — 1 გირ. 4
მესამის „ — 1 გირ.

ჰეარის-მამის პური:
პირველ ხარის. ლავაში 1 გირ. 7
მეორის „ „ — 1 გირ. 5
მესამის „ „ — 1 გირ. 5

ძროხის ხორცი:
პირველის ხარისხის — 1 გირ. 11
მეორის „ — 1 გირ. 9
სუკი — — — 1 გირ. 16
სხერის ხორცი — 1 გირ. 11

ლორის ხორცი:
პირველი ხარისხის — 1 გირ. —
მეორის „ — 1 გირ. —

კოლხიდა

ამ 1882 წლის 1 ოგნისიდან
მ. ფოთოვი

მხაილოვის ქუჩაზე, ბუღვარის პირ-და-პირ, ხუმარაძის სახლის ზემო ეტაჟში აღრინდელი პატრონი ალქონ ჯამოს სასტუმროსა

ასობაჟე ჰმართავს სასტუმროს

სასტუმრო ყველაფრით შემკობილი და მოწყობილი იქნება როგორც დიდ-კაცებისათვის, აგრეთვე საშუალ წოდების მოგზაურთათვის. შოველი ღონის-ძიება იქნება მიღებული სასტუმროის სისუფთავისა და სიფაქიზისათვის.
იმედი მაქვს, როგორც აღრე, პატივცემული საზოგადოება ახლაც არ დაადგებს უუურადლებოდ ჩემს სასტუმროს.
(6-1)

სასტუმროს ზატრანი ანტონ ახობაძე.